

ACC. NR. 723.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Blekinge Upptecknat av:
Härad: Medelstad Adress:
Socken: Tving Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

1

Uppteckningen rör Julseder.

Beträffande vädret sade man att vit
jul gör grön påsk och tvärt om.

Vädret.

Vidare var det sed, att man bakade en
mängd bröd, som borde räcka helst till påsk. Man trodde, att jul-
bröd aldrig möglade.

Julbröd.

Rengöring skulle ske i varenda vrå, an-
nars fick man dragas med lort hela det nästkommande året.

Rengöring.

Några dagar före jul kommo tiggarna, som
alltid fingo var sin liten brödkaka. Tiggarna voro merändels myck-
et flitiga att gå omkring, varför ett ordstäv uppkommit: "Den(det)
är så blankt som en tiggarkrycka åtta dagar före jul!"

Tiggarna.

Luciadagen iaktogs mig veterligt ej.
Julhelgen ansågs börja vid middag jul-
aften. Då, om ej förr, borde julstöket vara färdigt. På kvällen

Luciadagen.

Julaften.

Skriv endast på denna sida!

ombyttes underkläder, varefter ett ordentligt å stadigt mål av-
åts. Sovlet var ett "örastycke", fjärdedelen av ett svinhuvud,
samt svinsvansen. På denna tävlade man att råka leden, när man skar
för sig. Den, som skar rätt första gången han satte till kniven,
fick en sup. Efter slutad måltid skulle bordet stå i orubbat
skick över julen d.v.s. två helgdagar. På julaftonen skulle man
utsätta nekar åt småfåglarna. Även gjorde man ett slags kronor
av halm till taket. Ett julträd (julapel) stod på bordet, vanli-
gen vid gavelfönstret, kringlagt med äpplen, julakakor, bakade
i form av "gubbar o. käringar" å hästar. Även förekom en form
av sådana bröd som kallades "kersbärtjyvar" (körsbärstjuvar) i
form av en människa med benen bildande liksom en krans upp över
huvudet på figuren. - Brasan på julafton fick ej röras på
minsta sätt, sedan sågs på juldagens morgon, vad som under det
kommande året skulle hända. T.ex. skulle någon dö det kommande
året, stod en människofot avtryckt i askan med tårna vända inåt
spisen. Komme något barn att födas, stod en barnfot avtryckt med
tårna vända mot stugan. Fanns djurfötter avtryckta i någon av
nämnda ställningar utåt eller inåt, betydde det, att djur komme
att mistas, säljas eller köpas under året. På julafton skulle man
ej sätta jalousier e.d. för fönstren, detta för att de, som gingo
årsgång, skulle kunna se in. De, som ev. skulle dö under året,
syntes då för den årsgångsgående utan huvud. Den som gick års-
gång, fick se hur det kommande året skulle gestalta sig. Blev det

Skriv endast på denna sida!

Nekar åt små-
fåglarna.
Halmkronor.
Julträd.

Tydor med bra-
san.

Årsgång.

god slåtter hördes liarna rusa liksom i tjocka gräs, blev det dålig slåtter hördes liarna klinga o. gnissal bland stenarna. Efter kl. 10 borde man inte gå ut, ty därefter var den d.k. gloppsoan i farten. Att möta henne var farligt. Mötte man henne, måste man ställa sig med korsade ben, annars blev man bortburen av henne.

Under juldagen utkastades ingen gödsel från fähuset. Det gjordes först annandagen. Då var det sed, att ungdomarna gingo till sina grannar för att bära ut "julagubben" som det hette. Då hände det även, att man gjorde en del hyss och skälmstycken t.ex. släppte in korna i foderrummet (ladan), drog upp kalvarna på slindret o.s.v. Det berättas från Ronneby församling, att en bonde i byn Verperyd stängde alla dörrar för att utestänga objudna gäster. Men dessa praktiserade sig likväl in och förrättade ärendet i ladugården. Därefter gick man ut igen, väl döljande var man gått in. Utkomna bar man med tillhjälp av stegen en på gården stående vagn med häckar och tillbehör upp på ladugårdstaket, där den sattes gränsle över takryggningen. Sedan gömde man stegen väl och gick sin väg.

3.
3
Gloppsoan.

Juldagen.

Blekings
Muckstad
Toring

723

8-12

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Tomasnatt.

Under denna natt skulle intet arbete göras. Gjorde man det, blev något på tok. Det berättas att bonden Jon Svensson i Gröngölsmåla befallde sina drängar att såga virke vid gårdens såg Tomasnatt. Men fram på natten stannade sågen.

Även tror man, att Tomasnatten blir allt vatten vin. Två män kommo överens om att undersöka den saken. De satte sig därför på vakt vid ett vattendrag eller bäck. De provade då och då. Men klockan 12 provade den ene och sade: "Nu är vattnet vin!" Varpå det svarade från djupet: "Då är din syn min!" Varpå han vart neddragen i djupet.

Barnsängskvinnor och barn.

Blev en havande kvinna skräm, skulle hon taga vara på något föremål eller del av det djur, eller vad det var, som skrämde henne. Detta för att kunna "göra vid" barnet för ev. lyten. När sedan barnet fötts, plägade man hänga en liten knuta eller påse kring halsen på barnet för att skydda det mot trolltyg. Knutan innehöll krut och vådastål(krudd å våastål). Modern skulle ha en likadan knuta. Efterbörden skulle brännas och brännes ännu. Barnets badvatten och moderns tvättvatten hängdes ned genom ett hål, som borrades i golvet. Det var högst olyckligt, om något kom bort. Modern borde hålla sig inne, till hon kunde kyrktagas. Då hon måste gå ut, var det nödvändigt att hålla henne sällskap. Detta för att trollen annars kunde ta henne. En ännu levande kvinna, obotligt sinnessjuk, anses ha fått sitt

Skriv endast på denna sida!

"Göra vid"
ev. lyten.

Kyrktagning.

vansinne genom att hon var nere vid en sjö och tvättade ensam, innan hon "gått i körke". Även lär man ha slarvat med kvinnans "saker", tvättvatten etc. Kvinnan heter Ingrid Maria Nilsson och bodde vid tiden för nämnda händelse i Lönnemåla av Eringsboda socken.

Då barnet skulle döpas, lade man vid lindningen ett silvermynt i barnets hand för att det skulle bli rikt. Höll barnet vid lösningen av lindan ännu myntet i hand, skulle barnet med säkerhet få lycka med sig. Skrek barnet vid dopceremonien, skulle barnet få god sångröst. Man aktade sig för att låta barnet ses av kvinnor, som inte voro riktigt hederliga d.v.s. skökor eller liknande. Händet det, fick barnet utslag. Sjukdomen "skervan" kunde barnet få därigenom, att fadern först låg hos någon annan kvinna och sedan gick hem till sin hustru samt låg hos henne, och hon då blev havande. Detta kunde endast botas genom att fadern bekände sitt brott i ~~XXXXXX~~ hustruns närvaro. Jag känner ett fall där detta verkligen hänt.

Om gudmodern, när hon kom till kyrkan, var oförsiktig nog att med barnet i famn, kasta sitt vatten på kyrkogården, vållade detta att barnet kom att våta i sängen. Men något sätt att bota barnet, har jag inte hört. När barnet blev stort däremot, kunde det botas på så sätt, att den lidande tog, om det var en gosse, en märr, och om det var en flicka, en häst, samt red till en å eller bäck med bro över en morgon innan

Skriv endast på denna sida!

Dopet.

"Skervan!"

Gudmodern.

soluppgång samt red tre gånger fram och strök tre gånger bakläng-
es över bron samt red hem, allt innan soluppgång.

Ett sätt att bota stamning, vållad av Stamning.
att modern blivit rädd vid slakt, var tydligen följande: En gosse
stammade elakt. Modern tog honom med ut till ett pågående slakt
och ställde sig att se på. När då hjärtslaget togs ut, tog modern
detta och dängde pojken i ansiktet därmed. Pojken blev förstå
hjärträdd men - efter den dagen stammade han aldrig.

Bland de av barnens handlingar, som o-
gillades, var om barnen förde händerna i nystande rörelse. Det
kallades "den ledes nystvinda!"

Blekinge
Skerstad
Tving

723

723 Gnetteryd ?

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

8.

"Gnetteryds stutar"

I Gnetteryd i Tving finnes två stora
stenblock kallade "Gnetteryds stutar". De äro ditkastade av en
jätte, som ämnade dem åt den en mil längre bort belägna kyrkan.
De sägas vända sig, varje gång de ~~KANNA~~ höra kyrkklockorna.

723

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

91

"Kungabordet"

I Jakobstorp ligger intill vägen en flat sten, kallad "kungabordet". Där säges "kungen" ha suttit och ätit middag på genomresa genom trakten.

Skriv endast på denna sida!

Käringaberget.

Vid samma väg, ett stycke norr om "Kungabordet", finnes ett berg, Käringaberget. Det består av en mängd små och stora stenblock, som på ett ställe bilda en liten grotta. Om detta berg berättas:

För långt tillbaka i tiden, innan någon körväg kommit till stånd, gick en rid förbi nämnda berg. På den tiden bar man liken till kyrkogården. Ett lik från socknens övre del skulle bäras till kyrkogården. Men som socknen då omfattade även Eringsboda - Eringsboda erhöll först 1840 egen kyrka - måste man anträda färden dagen förut. Men på vägen överfölls man av ett häftigt snöfall - det var vintertid - så att man nödgades avbryta färden i närheten av nämnda berg. Seende sig om efter ett ställe att sätta liket, fann man grottan i berget, där man

också satte liket, varpå man vände om hem. Men nu blev liket av någon anledning kvarglömt i berget och aldrig borttaget. Som det var en kvinna, blev berget kallat Käringaberget. Där har sedan spökat. Man har sett kvinnoskepnader, ljus o.d. Även har man sägs det, hittat spikar, som anses ha hört till kistan.

723

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

Märkesdagar.

Den 6 april ingår det s.k. "vecktalet".
Det börjar med "13:ne vecke". I 12-11 "vecke" kan man plöja ned
potatis. I 10-9 "vecke" sätter man potatis med årder. I 9-8 sår
man havren. Karolinadagen såddes linet. Bedadagen sattes bönor.
När slånbuskarna blommade och när enarna röko, sådde man korn.
I 7 veckan lekte braxnen (brasnana).

Potatis.

Lin. Bönor.

Havre.

Korn.

Braxen.

Men första dagen i varje sådan vecketals-
vecka skulle man inte så eller sätta något. Den dagen kallades
"uckendag". Vidare skall alla rotfrukter sås och sättas under ne-
dan samt alla fröväxter samt blommor sås på nyet. (Den som kom
först hem från julottan juldagen skulle först få inbärgat.)

Fastlagssöndag kallades Fläskasöndag, där-
efter kom bullamåndag, då man åt bullar; vitatisdag, då man åt

Påskveckan.

Skriv endast på denna sida!

723

s.k. stenkakor; därefter dymmelonsdag, skäratorsdag. Lördagen
har man intet särskilt namn på.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

Skriv endast på denna sida!

Tring. Bl.

723

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

1/2/1

Slakt.

Förr fanns det personer, kallade rackare. Rackare.
De plögade flå hästar och kastrera kattor och hundar.

Vid slakt plögade man, när man avskar
fötterna, stöta de avskurna ändarna mot varandra. Av innamätet
ansågs de s.k. krittllarna eller lymfkörtllarna vara sjukdoms-
ämnen och kastades bort. Även milten kastades bort eller gavs åt
katt eller hund. Havande kvinnor borde ej vara närvarande av för-
ut nämnd orsak. - Blodet uppsamlades i en kittel samt rördes sam-
man med grovt rågmjöl blandat ned mynta, kryddpeppar och salt.
Det fick därefter stå till dagen efter. Då "fjälades" det i de
rengjorda tarmarna "fjälstren". Det fanns en sak att iakttaga för
husmoran och även en formel att läsa, men de äro av den art, att
de inte låta sig upptecknas. Detta när korvarna lades i grytan,
för att de inte skulle spricka. När sedan korvarna blevo färdiga,

Skriv endast på denna sida!

723

var det vanligt, och förekommer ännu, att man skickade korv till
grannarna att smaka.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15

15.

Skriv endast på denna sida!

Varsel om dödsfall.

Det finns mig veterligt 2 personer, som hört och sett varsel om dödsfall och begravningar. Den ene, Julius Ottosson från Hermansmåla, säger sig flera gånger ha sett och hört varsel om dödsfall. En gång som barn mötte han ett liktåg. Först tänkte han inte på saken, men om en stund kom han att tänka på och undra, vem det kunde vara. Sedan erinrade han sig, att han inte hört någon dött. Så märkte han, att inga spår syn-tes på vägen etc. Då förstod han, att det måtte ha varit något besynnerligt. Han har sedan sett många dylika varsel. Senast vå-ren 1922 kom han en gång hem till vårt och berättade, att han mött min mormor en kväll, när han kom från Tving, samt frågade, var hon skulle gå. Det var ovanligt, att hon gick någonstans nämligen, då hon på grund av ålderdomen var lite besynnerlig. Vi funno det

därför vara underligt, då hon vid den tiden absolut var inne. Han omtalade då, att han mött personer så där flera gånger samt funnit, att de vid den tiden varit hemma, och att personerna i-fråga senare avlidit. Och besynnerligt nog, en tid efter eller den 15 april, dog mormor av slag.

Den andre, Petter Andersson från Hermansmåla, även han likkistmakare, hade en gång varit och hjälpt en likfärd på väg. Han är nämligen "klockarefar" vid sådana tillfällen, tar upp psalmerna, skruvar fast locket o.s.v. Han brukade sedan följa med till kyrkan - han gör detsamma fortfarande trots sina 80 år - men nu var en hans dotter svårt sjuk. Därför steg han av, när man kom till hans hem, och skulle just gå in, då han fick höra en den allra vackraste musik, som han tyckte kom från luften. När han kom in frågade han dottern, hur det var med henne och fick till svar: "Ja, jag har inte långt kvar". Det visade sig vara så, enär flickan vid 2-tiden dog. Petter Andersson anser att musiken var ett förebud till dotterns död.

Även anses det "betyda lik", när ett sotstycke från skorstenen lossnar och faller ner på spjället. Detsamma när det piper o. jämrar sig i något kokkärl. Även ansågs det betyda dödsfall, när ugglan en längre tid uppehöll sig vid ett hus och skrek om nätterna.

Begravning.

När dödsfall inträffat, och den döde var en man, så fick den person, som rakade den döde, hans rakkniv. I vattnet, vari den döde tvättats, kunde man tvätta bort vårtor.

När begravningen skulle äga rum, kläddes ibland likkammaren med lakan och svarta band och rosetter etc. Men i de flesta fall sattes och sattes en krans enar på gården, vari kistan med liket - som dittills kunde ha stått var som helst, dock vanligen på logen - sattes. Därifrån låg bärder eller band av korta grankvistar till husets dörr, där en en var satt på vardera sidan - en vid vardera dörrposten. Granrisbanden fortsatte från enkretsen ut på vägen ett stycke. Jag glömde nämna i rätt ordning, att från dödsdagen skulle gardinerna vara hopdragna till liket körts från gården begravningsdagen. Där sedan liktåget drog

fram, var det brukligt, att man lade band av granris längs vägkanten eller "majade". Dock var man noga med att granriset skulle ligga med topparna med ej mot liktåget. Kistan sattes vid framkomsten till kyrkan på två bockar, till klockorna började ringa, då man satte sig i rörelse mot graven. Om graven vid igenskottningen ej blev full, så betydde detta, att det innan årets slut ännu ett dödsfall komme att hända i den dödes familj.

Det var förr brukligt, att s.k. självspillingar inte fingo begravas i vigd jord. Senare fingo de begravas på kyrkogården, dock utan själaringning samt skulle de lyftas över kyrkomuren, fingo ej bäras genom porten, på aftonen sedan solen gått ned.

Självspillingar.

723

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20

Spökeri.

Skräddaren August Abramsson i Gröngölsmåla, numera 65-70 år gammal, var en gång i yngre dagar hos en bonde i Hermansmåla, Johannes Svensson, och sydde. En afton efter aftonvarden gick Abramsson ut ett ärende. Utkommen gick en gumma förbi. Abramsson hälsade: "God afton" men fick inget svar. När han så kom in igen, sade han till bonden: "Här gick en käringafan förbi, och jag hälsade på henne, men hon sa varken tack eller kyss mig i ändan!" Varpå bonde genmälde: "Akta du dig för den käringen!" Knappast var detta talat, förrän Abramsson blev så illa sjuk, att han genast måste intaga sängen, som han sedan inte kunde lämna på sju veckor. Detta har han själv berättat mig.

Det är mycket viktigt att inte omtala för någon, om man såg något övernaturligt. Men skräddaren trodde,

Skriv endast på denna sida!

723

att det var en människa. Det säges vara en käring, kallad Sven
Torsan - Sven Torssons hustru - som setts åtskilliga gånger.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

21.

Skriv endast på denna sida!

Trolldom.

Om man inte kunde kärna grädden efter korna, så voro de förtrollade av någon illasinnad person. Då skulle man göra upp eld i bakugnen samt kasta in litet av mjölken i elden. Då måste den skyldiga infinna sig oftast i ärende av, att hon - det var merändels kvinnor - ville låna något. När hon så kom, blev hon naturligtvis nerskälld och upplyst om, att hon var en trollkona, vilket hjälpte - då var trolldomen bruten.

För att skydda mjölken mot förtrollning, plägade man inslå hästskosöm i kärnkärnen.

När man säljer mjölk, skall man lägga några saltkorn i mjölken. Detta för att hindra, att kornas spenar blevo såriga, vilket hände, ifall något av mjölken spilldes i elden.

723

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

23.

Kalvning.

När en ko kalvat, plägade man låta kom
slicka kalven ren. Var det en tjurkalv, som i sinom tid skulle
bli en dragoxe, brukade man bortgräva de mjuka dynorna under kal-
vens klövar. Dessa gavs åt kon i en spann vatten. Detta gjordes
för att kalven som stor, skulle bättre kunna gå på is och hala
vägar.

Melina
Merbstad
Gving

723

Agnes Oskar Grönberg

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24

24/

Fiskelycka.

För att få god fiskelycka, borde man helst stjäla fiskedomen. Men om man behövde nya revar, skulle en havande kvinna spinna dem. De blevo därigenom särskilt bra och fiskliga.

Skosnyvan.

Var man ute i skogen och där blev för-
villad av skosnyvan, skulle man vända något klädesplagg t.ex. trö-
jan.

En man var ute i skogen och arbetade.
Hans hustru brukade gå till honom med middagsmat. Men en dag kom-
mo två stycken kvinnor, båda lika hans hustru till honom med mat.
Båda hade likadan mat. Han förstod då, att den första varit sko-
snuan. När hon nästa dag åter infann sig, började han utfråga
henne, om hur man skulle bära sig åt för att skjuta skogs^un eller
vad man skulle skjuta med. Han fick då till svar: "Det går att
skjuta henne med "messelten"(murgröna), pölseben och de lilla
vita, som växer i jorden. "Då skjuter ja dej", sade då mannen.
Men sedan har jag inte hört vad slutet blev.

Tringa an. Bl.

723

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26^{26.}

Tomte.

På Grömgölsmåla gård sades förr vara en tomte. Då en ny bonde kom till gården, sade han, att han ville tala med tomten och gick för den skull ned i stallet. Det var en kväll. Men nedkommen i stallet fick han en örfil, så att han blev liggande. Efter den dagen ville bonden inte höras talas om tomtenera.

Även berättas det, att tomten givit drängarna örfiglar, om de inte utfört arbetet i stallet riktigt.

Tving. Bl.

723

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

27

27.

Sägen om Tvings kyrka.

Det finnes en sägen om att Tvings kyrka skall ha fått detta namn från den ^{tid} då ofred rådde. Då skall nämligen en hop danskar ha omringat kyrkan en söndag, då gudstjänst pågick, samt dödat alla utom en, som lyckade undkomma genom ett fönster. Prästen tvingades att sträcka ut tungan, vilken då avskars.

Den gamla kyrkans dörrar fanns ännu till för 25 år sedan men ha sedan blivit förstörda. I dessa dörrar säga de gamla, att det syntes djupa märken efter svärds- och yxhugg.

Blekinge
Möckelstad
Tving

723

prof. Oskar Ennink

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

28 28.

Kreaturen.

Kvicksilver användes att få djuren att trivas. Man köpte en "kvicksilverpinne" och stoppade ned t.ex. vid svinens matho.

En bonde i Lönnemåla, Tving, grävde ned en levande kalv i gödselstaden för att få tur med djuren.

Ibland skar man upp svansarna på korna och lade in salt i såret samt band om en trasa. Detta för att de voro "mosouena".

När djur hade blodig urin, skulle man uppsamla urinen i en kvinnas vänstra(?) träsko och hålla urinen i djuret igen, så att det sväljde den. Men detta måste göras första gången man såg sjukdomen, annars hjälpte det inte.

723

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

29

29.

Gammalt bruk.

När man slutade arbeta på åkrarna, skulle
man alltid vila, innan man gick därifrån.

Skriv endast på denna sida!

Personer, som förde otur med sig.

Det fanns en del personer, som hade otur med sig. Det fanns för några år sedan en gubbe, Måns Öst, som var sådan. Han var på ett ställe en gång, där man visade honom gårdens gris. Men knappast hade Öst gått sin väg, förrän svinet blev illa sjukt.

723

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

31

31.

Skator.

Skator ansågs ha lycka med sig. Om skator byggde vid gården och voro aldrig så stygga att snatta, så rörde man dem aldrig. Den tron lever än hemma.

Wetlinge
Marlsta
Tring
är?

723 Oscar Grenius

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

32 32.

Paddor.

Om paddor kommo fram til husen, skulle man taga dem på en spade samt lägga en bit bröd bredvid dem och så bära bort dem från husens grannskap. När man lade ner dem, skulle man säga: "Här har du mat nu. Kom nu aldrig mera!"

Ohyra.

En familj bodde för husbygges skull inhyses hos en annan. De råkade under tiden i osämja. När så huset var färdigt, och folket skulle flytta in, sade värdens: "Ja, har jag inte givit er något förut, så ska ni nu åtminstone få mina skäktor!" Och så blev det. Den nyinflyttade familjen, som inte haft väggohyra förut, fick nu i mängd, varemot den andra - värdens - slapp dem alldeles.

Vägglöss kunde även smörjas bort med ett liks tvättvatten.

Medel mot vårtor.

Mot vårtor på händerna skulle man taga lika många ärter, som det fanns vårtor på händerna, samt gå till en brunn och där dränka dem, en och en, sägande för varje ärt: "När du är upprutten, är du (till vårtan) borta!"

Ett annat sätt var, att om pölar, vattenplurrar, fanns på vägen, när en likfärd passerat, så skulle man tvätta sig i dessa. Då skulle vårtorna försvinna.

Även har bruket att lägga en fläsksvål under en jordfast sten förekommit.

"Nesslan"

En sjukdom, som kallades "nesslan", antagligen bältros, förekom ibland förr. Den yttrade sig i liksom ett band på ryggen, vars ändar började röra sig framåt för att omsider mötas på framsidan av kroppen. Den kunde endast botas genom att man strök kattblod vid den ena och tuppblod vid den andra ändan av bandet.

723

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

36

36.

Benbrott.

Det fanns en gammal gumma för en 25 år sedan i Stora Mo, Tvings socken, som botade eller läkte benbrott. Hon "spillade" det brutna benet med stickor eller käppar, varefter det skulle begjutas med köttlake. Detta lyckades ofelbart - förutsatt, att det var **enklare** benbrott, komplicerade vet jag inte om hon befattade sig med.

Medel mot ormbett.

Det finns ännu en person, som kan "läsa" bort ormbett. I ett fall som jag känner - den behandlade har själv berättat det - tillgick det på så sätt: Mannen hade med sig en ihjälslagen orm; med denna drog han kors och tvärs över den bitna foten, under det han mumlade ungefär följande: "Nu ska du ta de'me' dej, din rackare.

Ett sätt att smörja bort ormbett är att smörja såret med ormister. Detta skall tagas av den första orm man ser före vårfrutid. Man håller ormen med en klämma, uppsprättar dess rygg samt tager istret, som lär ligga i ryggen, och lägger i en flaska. Ormen skall släppas lös för att dö själv.

Ett annat medel som nämnde man en gång tillverkade: Han tog en levande, svart orm (huggorm) och lade i en flaska till hälften fylld med brännvin. Flaskan band han över

med en bit väv. Där ringlade ormen, tills den dog, då innehå-
let i flaskan var svart som bläck. Detta har min far berättat, att
han såg.

38

38

Trolleri.

Ett sätt att ställa diarré på sin nästa var följande: Man skaffade sig ett ben ifrån kyrkogården. Detta satte man i en rinnande bäck eller dike uttalande en önskan att N.N. måtte få "sk-tan". Den ~~N.N.~~ namngivne fick då diarré så länge benet låg i bäcken. Men benet måste lånas på bestämd tid och återställas, då denna var ute, annars gick det låntagaren illa.

723

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

40

70.

Fönsterskrik.

Om ett barn var grinigt och besvärligt, trodde man, att det hade fönsterskrik. Detta hade modern ådragit sig genom att ropa ut genom ett öppet fönster under havandeskapet. Bot kunde fås genom att föra barnet 3 gånger ut och tre gånger in genom ett öppet fönster.

Blåvins
Markstad
Tring

723

Oscar Brannin

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

41

7/1

Trolleri.

Det fanns för ett tiotal år sedan en mjölnare vid namn Gustav Möllare. Han kunde mala utan vatten. En ännu levande gumma säger, att hon kom med en påse med mald till Gröngölsmåla kvarn. När hon kom på backen vid kvarnen, fick hon se mjölnaren stå utanför kvarnen och peka på en del osynliga väsen - pekade först på den ene och sen på den andre. När han slutat därmed, tog kvarnen i gång och gick med rasande fart utan att - märk väl - det fanns något vatten i dammen. Det var uttor-
kat.

Detsamma upprepades vid Långasjö kvarn. Dit kom den i annat sammanhang omnämnde Aug. Dunberg i Gnetteryd med ett lass mald. Men på grund av torka eller uppdämning var vattnet slut. Han sade detta till Dunberg. Denne som var en orätt-

Skriv endast på denna sida!

vis man, gav mjölnaren en örfil. "Är du mjölnare, och så inte kan mala!" - "Låt bli mig, så skall jag mala åt dig", sade då mjölnaren. Och så började han bära in säckarna. Men då besinnade sig Dunberg och invände: "Men du har ju inte något vatten?" - "Jag drar väl på vatten-hjulet", sade mjölnaren. När han burit in säckarna, hällde han säd på kvarnen. Sedan gick han ut och drog upp stämbordet. Och oaktat inte en droppe vatten fanns i rännen, började kvarnen gå med full fart. Då vart den annars modige Dunberg rädd. Så rädd att han aldrig körde till Långasjö kvarn, så länge Gustav Möllare var där.